

EDWARD II

BETTY NANSEN TEATRET

UNDERSVINGSMATERIALE
TIL UNGDOMSUDDANNELSER

JANUAR 2024

INDHOLDSFORTEGNELSE

OM UNDERVISNINGSMATERIALET	3
DET PRAKTISKE	4
DET KUNSTNERISKE HOLD	5
EDWARD II	7
SOCIALKONSTRUKTIVISMEN	8
STØRST AF ALT ER MAGTEN	9
DEN QUEERTEORETISKE TANKEGANG	10
MASKULINITET	11
DEN HETEROSEKSUELLE MATRICE	12
HOMOFOBI	13
SPROGETS MAGT	14
UDDRAG FRA MANUSKRIFT	15
SCENEN, MUSIKKEN OG REKVISITTERNE	20
HVORFOR VÆKKES EDWARD TIL LIVE?	21
EKSTRAMATERIALE	22

UNDERSVINGS- MATERIALET

Undervisningsmaterialet er særligt skabt til teaterstykket Edward II, og inviterer elever og deres lærere til en dybdegående udforskning af forestillingen og dens køns- og identitetspolitiske problemstillinger.

Dette materiale er udformet som en inspirationskilde til tværfaglige projekter og opgaver i fagene dansk, samfundsfag og dramaturgi rettet mod ungdomsuddannelserne. Ved at trække på teorier om diskursanalyse og queer-teori samt socialkonstruktivismens opgør med før-sproglige 'sandheder' ønsker vi, at I skal åbne en kritisk undersøgelse af, hvordan samfundets normer, sprog og magtstrukturer påvirker og former vores opfattelse af køn, seksualitet og identitet.

Gennem en analyse af Tom Silkeberg og Elisa Kragerups bearbejdelse af Christopher Marlowes skuespil Edward II udforsker vi ikke blot den kongelige fortælling, men også dens relevans i dagens samfund. Eleverne opfordres til at dykke ned i temaer som magtforhold, kønsnormer og forskelsbehandling samt hvordan disse aspekter afspejles i teaterstykket og i den moderne verden.

MÅLGRUPPE: Ungdomsuddannelser

FAG: Dansk, drama, samfundsfag

EMNEORD: Køn, homoseksualitet, maskulinitet, queerness, magt

DET PRAKTISKE

SPILLEPERIODE

18.januar – 10. februar 2024

Tirsdag – fredag kl. 20.00,
lørdag kl. 16.00
og søndag kl. 15.00

Varighed: 2 timer og 10 min inkl. pause

STED

Forestillingen spilles på Betty Nansen Teatret,
Frederiksberg Allé 57, 1820 Frederiksberg C

BILLETTER

For skoleklasser er prisen pr. billet 75 kr., hvis
billetterne købes samlet.

Køb billetterne på: <https://www.brugteatret.dk/>

INTRODUKTION TIL FORESTILLINGEN

På alle onsdage tilbyder teatret en gratis intro-
duktion til Edward II.

Introduktionen finder sted kl. 19.15 inde i teater-
salen. Den vil blive afholdt af en person, der har
fulgt forestillingen tæt samt en skuespiller fra
holdet. Sammen vil de fortælle om tilblivelsen,
tematikkerne forestillingen rejser, særlige sted-
er man skal lægge mærke til, samt det for-
hold, der opstår mellem publikum i salen og
skuespillerne på scenen. Det vil være muligt for
eleverne at stille spørgsmål undervejs.

Introduktionen er specifikt målrettet skoleklas-
ser, starter 19.15 og varer ca. 20 minutter.

I tilmelder jer i forbindelse med billetbestil-
lingen på BRUG TEATRET I UNDERVISNINGEN

EDWARD II
Peter Plauborg

**PIERS
GAVESTON**
Simon Bennebjerg

**DRONNING
ISABELLA**
Maria Rossing

**BARON
MORTIMER**
Mikkel Arndt

**JARLEN
ARUNDEL m.fl.**
Thorbjørn Hedegaard

BISKOPPEN m.fl.
Asbjørn Krogh Nissen

**EDMUND AF
KENT, KONGENS
BROR**
Xenia Noetzelmann

**PRINS
EDWARD m.fl.**
Ena Spottag

**GREVINDE
LANCASTER**
Johanne Louise
Schmidt

**KOMPONIST og
MUSIKER**
Line Felding

PÅ SCENEN

BAG SCENEN

TEKST

Christopher Marlowe,
William Shakespeare,
Tom Silkeberg

OVERSÆTTELSE

Niels Brunse

BEARBEJDELSE

Tom Silkeberg, Elisa
Kragerup

INSTRUKTION

Elisa Kragerup

SCENOGRAFI

Karin Gille

KOSTUME- DESIGN

Maja Mirkovic

KOMPONIST

Line Felding

LYSDESIGN

Christian Alkjær

KOREOGRAFISK KONSULENT

Signe Fabricius

EDWARD II

– et kongedrama om
forbudt kærlighed

Træd ind i en dramatisk fortælling om kærlighed, magt og intriger i Edward II af Christopher Marlowe. Et episk elisabethansk skuespil, der tager dig med på en rejse gennem den historiske kong Edward IIs kontroversielle regeringstid.

Edwards far er død. Derfor er magten nu faldet i Edwards hænder. Han er Englands nye konge, men Edwards sanselige sind passer ikke med adlens forventninger til en resolut regent. I stedet for at varetage sine pligter, tjene folket, udpege ministre og gå i krig, vender han opmærksomheden mod sin store kærlighed, adelsmanden Gaveston. Og da Edward placerer Gaveston højt i magtens hierarki, vækkes en heftig modvilje ikke kun hos adlen, men også hos hans hustru Isabella. Edwards og hans anarkistiske elskers oprørske opførsel truer tingenes tilstand. Det er mere end, hvad magtens mænd kan klare, og der samler sig et dyrisk had mod parret. Sammen med dronningen lægger adlen en frygtelig plan. Og de har et forbandet farligt våben. Folket er på deres side.

Gennem dramatiske scener og komplekse karakterer udforsker Marlowe temaer som magt, kærlighed, loyalitet og den skrøbelige balance mellem kongens personlige ønsker og hans pligt som regent. Stykket skildrer også de farlige konsekvenser af politisk ustabilitet og den ødelæggende virkning af magtkampe på både individuelle skæbner og nationen som helhed.

- Den historisk korrekte kong Edward II blev født i år 1284
- Han regerede England i perioden 1307-1327
- Han døde i 1327
- I slutningen af 1500-tallet udgav den britiske forfatter Christopher Marlowe sit litterære værk om den kontroversielle konge

SOCIAL- KONSTRUKTIVISMEN

- en teoretisk tilgang

Gennemgribende for Betty Nansen Teatrets version af Edward II er, at den undersøger, hvordan vores virkelighed og vores forståelse af verden er formet af sociale interaktioner og kulturelle normer. Således er det relevant at introducere dig for den videnskabelige og teoretiske tilgang, socialkonstruktivisme.

Essensen af socialkonstruktivisme er, at virkeligheden ikke er naturgiven, objektiv og en fastlagt størrelse, som kan kortlægges gennem neutrale naturvidenskabelige observationer og målinger. Det er snarere en virkelighed, som konstrueres og formes gennem sociale processer, sprog, magtstrukturer og kulturelle påvirkninger. Således argumenterer socialkonstruktivister blandt andet at begrebet 'køn' ikke er biologisk bestemt, men derimod formet af sociale normer, kulturelle forventninger og historiske kontekster. Dette perspektiv mener altså at vi er aktive aktører i virkelighedsskabelsen.

Dette socialkonstruktivistiske udgangspunkt præger ikke blot teaterforestillingen, men er ligeledes fundament for de teorier og spørgsmål vi præsenterer i dette undervisningsmateriale. Vi opfordrer dig derfor til at have ovenstående i baghovedet når du skal opleve stykket, og i den efterfølgende beskæftigelse med Edward II, køn og magt.

STØRST AF ALTER MAGTEN

Som allerede anslået er historien om Edward II en fortælling om homoseksualitet og normbrud. Et overordnet begreb, der dækker over flere af forestillingens tematiske spor er magt. Dette være sig i øjensynlig forstand med en trone, der skal indtages og en krone, der skal bæres, men magt og magtforhold optræder også i andet end kongeklæder. For hvem og hvad håndhæver de kulturelle og politiske systemer vi enten løftes af eller slår os på? Hvilke kategorier og fremtrædende kategoriseringsmarkører fremstår magtfulde? Og hvem ekskluderes fra magtpositioner?

Disse spørgsmål præger hele beskæftigelsen med Edward II, og for at komme tættere på en generel forståelse af forestillingens udfoldelse af magt, kan du starte med at overveje følgende efter du har besøgt vores teater:

- Hvordan portrætteres magt i Edward II, og hvordan påvirker dette tema karakterernes handlinger og interaktioner?
- Hvem er forestillingens mest magtfulde og hvorfor?
- Hvem er forestillingens mindst magtfulde og hvorfor?
- Hvordan beskrives forholdet mellem magt, køn og seksualitet?
- Overvej desuden hvordan disse magtforhold optræder i din dagligdag.

DEN QUEERTEORETISKE TANKEGANG

En af grundene til at Edward II blev – og til stadighed bliver – betragtet som en kontroversiel konge, var/er fordi han afveg fra forestillingen om en 'rigtig' mand – blandt andet grundet hans homoseksualitet. Edward II er derfor væsentlig i en større politisk dialog om køn, seksualitet, maskulinitet og normbrud, og den kan benyttes i udvidelsen og kritikken af den klassiske kønsforståelse. I denne forbindelse er det nærliggende at introducere den queerteoretiske tankegang.

Queerteori er ikke en fastlagt teori med klare retningslinjer, men snarere en tilgang, der inspirerer til at tænke kritisk og udforske mangfoldigheden af kønsudtryk, seksualiteter og identiteter. Det handler om at skabe plads til og anerkende forskelligheder, og udfordre ideen om faste kategorier og normer, der ofte begrænser og ekskluderer.

MASKULINITET

– og dens modsætning

Edward II er blandt andet en undersøgelse af maskulinitet og hvilke forventninger, der er til fremførelsen af denne. Men hvad er maskulinitet overhovedet for en størrelse?

På mange måder identificerer vi (og overlever) maskulinitet gennem sin modsætning: feminitet. Men både maskulinitet og feminitet er foranderlige begreber, som kan størkne og omformes over tid i en given kultur. Der eksisterer dog en autentisk form for maskulinitet, som er kulturel genkendelig. En maskulinitet, der gennem gentagelser anses for at være originalen – eller arketyper om man vil – og som har sat spor i de nye former for maskuliniteter, vi kender i dag. Selvom arketyper eller portrætter af den traditionelle mand udfordres og udvides, hersker der stadig nogle forventninger til, at mænd skal agere som 'rigtige mænd', og ses som særligt maskuline.

Efter forestillingen kan I overveje:

- Hvordan er henholdsvis maskulinitet og feminitet præsenteret i forestillingen?
- Hvilke kønsforventninger er der generelt til henholdsvis mænd og kvinder i vores samtid?
- Hvordan enten bryder eller reproducerer Edward II arketyperne om maskulinitet, feminitet og kønsforhold?

DEN HETERO- SEKSUELLE MATRICE

Edward II beskæftiger sig med normalitetsbegrebet (og afvigelse herfra) og eksklusion, hvorfor det er oplagt at præsentere den heteroseksuelle matrice.

Den heteroseksuelle matrice er en dominerende ramme, inden for hvilken mange forstår køn. Udover at den udpeger heteroseksualitet som det 'normale' mener den ligeledes, at der skal være direkte sammenhæng mellem et menneskes biologiske køn (det køn der fremgår af dit cpr-nummer), sociale køn (det køn du identificerer dig med) samt begærsretning. Altså: en mand skal ligne en klassisk mand, opføre sig som en klassisk mand og udelukkende tiltrækkes af kvinder. Falder man uden for denne ramme vil man kunne blive betragtet som uforståelig og være i fare for at blive ekskluderet – selv fra sit eget køn.

Arbejdsspørgsmål til efter forestillingen:

- Hvordan påvirker samfundets forventninger og normer om heteroseksualitet individets opfattelse af sig selv?
- Hvilke sfærer kan man blive ekskluderet fra, hvis man ikke passer inden for den heteroseksuelle matrices snævre ramme?
- Hvordan optræder den heteroseksuelle matrice i Edward II?

HOMOFOBI

Begrebet homofobi – en frygt eller afvisning af det homoseksuelle – har rødder tilbage til 1970'erne og manifesterer sig på flere måder – også i dag. Ord som 'bøsseø' og 'svans' bruges nedsættende om mænd, med det formål at homoseksualisere og derved afmaskulinisere. Homofobien udspringer netop af angsten for tab af maskulinitet og spiller en central rolle i mænds samværskultur. Med andre ord formes den heteroseksuelle maskulinitet ved at afvise og ekskludere alt det, der ikke matcher den, hvilket netop er afgørende for eksistensen af den heteroseksuelle maskulinitet.

Selvom begrebet homofobi først blev anvendt i 1970'erne, har homofobien eksisteret længe før det – det må fortællingen om Edward II være et bevis på. Man kunne faktisk mene, at homofobi blev Edwards undergang, hvorfor det er et helt centralt begreb at benytte og undersøge i forbindelse med forestillingen.

- *Edwards undergang*

Arbejdsspørgsmål til efter forestillingen:

- Hvordan er homofobi set i forestillingen?
- Hvordan kan handlinger og ord skabe eller nedbryde homofobi i hverdagen? Diskuter, hvordan små, men bevidste ændringer i sprogbrugen og handlinger hjælper med at skabe mere inkluderende miljøer.
- Hvilken rolle spiller medierne i bekæmpelsen af homofobi? Diskuter, hvordan repræsentation af LGBTQ+ personer og emner i medierne kan påvirke holdninger og skabe større tolerance og accept i samfundet.
- Diskuter også, hvordan skoler og uddannelsesinstitutioner kan skabe et mere inkluderende miljø for LGBTQ+ elever og ansatte? Identificer konkrete initiativer eller politikker, der kan implementeres for at bekæmpe homofobi og fremme accept og forståelse.

Indledningsvist udpegede vi magt – med alle dens facetter – som Edward IIs afgørende begreb. Dette understøttes og udforskes yderligere i blikket på forestillingens dialog og sprogelige diskurser.

Diskursanalyse er en måde at studere og forstå, hvordan sprog bruges til at forme vores opfattelser, magt-strukturer og sociale virkeligheder. Det handler om at undersøge, hvordan forskellige måder at tale om ting på skaber bestemte ideer og forståelser i samfundet.

I diskursanalyse ser man på, hvordan bestemte ord, sætninger eller historier bliver brugt til at skabe betydning og forme vores opfattelser af verden. Termer og begreber som 'magt', 'identitet', 'dominans' og 'stigmatisering' er vigtige, da de hjælper med at forklare, hvordan sprog og kommunikation påvirker samfundet. For eksempel, når man studerer køn og maskulinitet, kan en diskursanalyse betragte, hvordan bestemte måder at tale om maskulinitet påvirker vores opfattelser af, hvad det vil sige at være mand. Det kan involvere at undersøge, hvordan visse ord eller beskrivelser af maskulinitet skaber ideer om, hvad der er 'mandigt' eller 'mandigt nok' i samfundet.

På de næste sider fremgår en scene fra Silkeberg og Kragerups dramatisering af Edward II, og under læsningen og med en erindring om stykkets gennemgribende dialog skal du overveje:

- Hvordan bruges sproget til at afspejle karakterernes sociale status og følelsesmæssige tilstand?
- Er der særlige stilistiske træk eller retorik, der bruges til at forstærke bestemte temaer eller følelser i stykket? Analysér stykkets sprogbrug og dets relation til karakterernes kønsidentitet og seksualitet.
- Hvordan formidles og reproduceres bestemte diskurser gennem karakterernes dialog?
- Hvordan er beskrivelserne med til at holde særlige kønsforestillinger i hævd?

SPROGETS

MAGT

EDWARD II

Af Christopher Marlowe, William Shakespeare,
Tom Silkeberg

Bearbejdelse Tom Silkeberg, Elisa Kragerup

SCENE 4

Mortimer, Lancaster, Warwick, Pembroke, Arundel,
Biskoppen. Senere Dronningen.

Lancaster:

Gad vide om det er noget andet end
hans faders død, der har gjort ham
forvirret

Warwick:

Nå, vi vil granske ham.

Pembroke:

Vi sætter, han er labil; så står tilbage
at grund over grunden til effekten,
ja, til defekten, er det vel i grunden
for en defekt effekt må ha' en grund.

Arundel:

Mortimer, hvad tror du så?

Mortimer:

Tager et brev frem
Hør efter, reflektér og konkluder
læser op "Min far er gået bort.
Kom, Gaveston, og del nu riget med
din bedste ven."

Lancaster:

Er det et brev Edward har skrevet?

Mortimer:

"Tvivl kun på himlens stjerners ild,
tvivl på at sol går op og ned,
tvivl på at sandhed aldrig leder vild,
men tvivl ej på min kærlighed"

Pembroke:

En mand alligevel, tror du det er
grunden?

Arundel:

Det er da muligt.

Warwick:

Det er umuligt!

Lancaster:

Men gud, han har jo kone og et barn!

Mortimer:

Har jeg da nogensinde, sig mig det,
udtrykkeligt kaldt nogen tanke sand,
og så haft uret?
Gaveston ind og interrupter.

Pembroke:

Nej, ikke så vidt jeg ved.

Lancaster:

Det kan vi bare ikke acceptere!

Arundel:

Kongen og han går sådan, arm i arm;
nej, mere, garden står på pinde for ham,
og hele hoffet hylder ham med smiger.

Pembroke:

Han hænger, sådan her, på kongens
skulder og nikker, smiler eller rynker
bryn mod dem, der går forbi dem,
hvor de står.

Lancaster

Han bær' en hertugs årsindtægt på
kroppen og vigter sig ved hoffet som en
kendis, så man sku tro, forvandlings-
guden Proteus selv kom til syne. Er det
ikke væmmeligt?

Arundel:

Det er rædselsfuldt. Jeg har aldrig
set nogen laps så kostbart klædt som
ham.

Pembroke:

Hvad er det han har på? En sølvdragt?

Lancaster:

Den tvinger os til at stirre på hans numse og ridestøvler, som hvis han var pige.

Arundel:

Og brysthåret der altid stritter frem fra den der smagløst dybe udringning.

Warwick:

Jeg frabeder mig et sådant udsyn, uha!

Lancaster:

Og enhver kan vel se at den der kappe der prøver på at ligne nattehimmelen er alt for stor, og sikkert falsk endda.

Warwick:

Ja! Tæt besat med perler er den også. Det har jeg aldrig set før, på en mand.

Mortimer:

En kjole fyldt med ædelsten og pynt. Mere glamourøs end selve kronen.

Lancaster:

Tar ingen anstød af en sådan adfærd?

Arundel:

Folk afskyr dem, men ingen siger noget.

Mortimer:

Hvis alle der kan se og høre, de tænker som jeg gør, sled vi ham fra kongens bryst så snart han gør noget, der er ulovligt. Han bulner ud af giftigt magtbegær og ødelægger riget – og os alle.

Lancaster:

Hvilke midler har vi?

Biskoppen ind

Arundel:

Der kommer biskoppen af Coventry.

Biskoppen:

Først sønderrev de mit ornat, derefter greb de mig selv med vold, ydmyget og al min ejendom er nu beslaglagt. Lad paven vide det.

Lancaster:

Min herre, vil I ruste Jer mod kongen?

Biskoppen:

Behøves ikke. Gud er selv bevæbnet, når kirken lider overlast med vold

Lancaster:

Vil I så gøre fælles sag med os?

Biskoppen:

Hvad ellers? Jeg er dybt berørt af dette; Bispesædet Coventry er blevet hans.

Dronning Isabella ind.

Mortimer:

Hvor skal I hen så hurtigt, høje Dronning?

Dronningen:

Til skoven, ædle Mortimer, for dér at leve i modfalden, bitter sorg; min herre kongen ænser mig nu ikke, men hænger ved sin kære Gaveston. Han klapper ham på kinden, favner ham, tilsmiler ham og hvisker ham i øret, og når jeg kommer, synes han at tænke: "Gå dog din vej, se, jeg har Gaveston"

Mortimer:

Hvor sært det er, at han er så forhekset! Madame, gå kun tilbage, straks, til hoffet. Vi landsforviser den fordømte franskmand, om vi så skal betale med vort liv; dog, før den dag skal Kongen miste kronen, for vi har magt og mod til fuldendt hævn.

Biskoppen:

Løft endnu ikke sværdene mod kongen.

Mortimer

Nej, vi vil løfte Gaveston herfra.

Biskoppen:

I herrer, lyt til mig, jeg ser en udvej:

Vi, der alle har plads i rådet,
vil mødes, og vi vil i enighed
med hånd og segl bekræfte hans
forvisning.

Arundel:

Det vil kongen da modsætte sig

Lancaster:

Nej, så kan vi lovligt gøre oprør
mod ham.

Pembroke:

Sig mig, min herre, hvor skal
mødet holdes?

Biskoppen:

I Tempelridderkirken.

Pembroke:

Godt.

Lancaster:

Så kom, vi bryder op.

Mortimer:

Farvel, madame.

Dronningen:

For min skyld undgå våbenmagt
mod kongen.

Mortimer:

Javist, hvis ord er nok; hvis ikke, må jeg.

Alle ud, undtagen Dronningen.

Som afdækket i de forrige afsnit, er det verbale sprog med til at konstituere forestillingen om 'sandheder', hvilke roller du kan indtage og hvilken magt du enten tillægges eller fratages. Men i arbejdet med scenekunst må man ligeledes betragte, hvordan fysiske virkemidler og rekvisitter er aktører i det pågældende univers og dets virkelighed, og hvordan de har en medfortællende funktion.

SCENEN, MUSIKKEN & REKVISITTERNE

Arbejdsspørgsmål til efter forestillingen:

- Hvordan bidrager scenografien i Edward II til at skabe stemning og atmosfære i stykket?
- Hvordan reflekterer scenografien teaterstykkets temaer om magt, køn og identitet? Kig evt. på hvad der kan anses for at være maskulint og feminint, og hvilken betydning dette har for scenografien og fortællingen.
- Hvordan bruges farver og lys i scenografien til at fremhæve bestemte følelser eller temaer i Edward II?
- Kan der identificeres symbolik i scenografien fx gennem rekvisitter, kostumer mv, og hvordan bidrager det til at forstærke budskaberne i stykket?
- Hvilke teknikker bruges til at skabe konflikter og dramatisk spænding i Edward II? Hvordan bidrager disse teknikker til at formidle stykkets centrale budskaber?
- Hvad betyder det for forestillingen, at der er livemusik og en musiker på scenen?
- Hvad betyder det for forestillingen, at lyd-siden sammensmelter middelaldermusik med nyere musik?

HVORFOR VÆKKES EDWARD TIL LIVE?

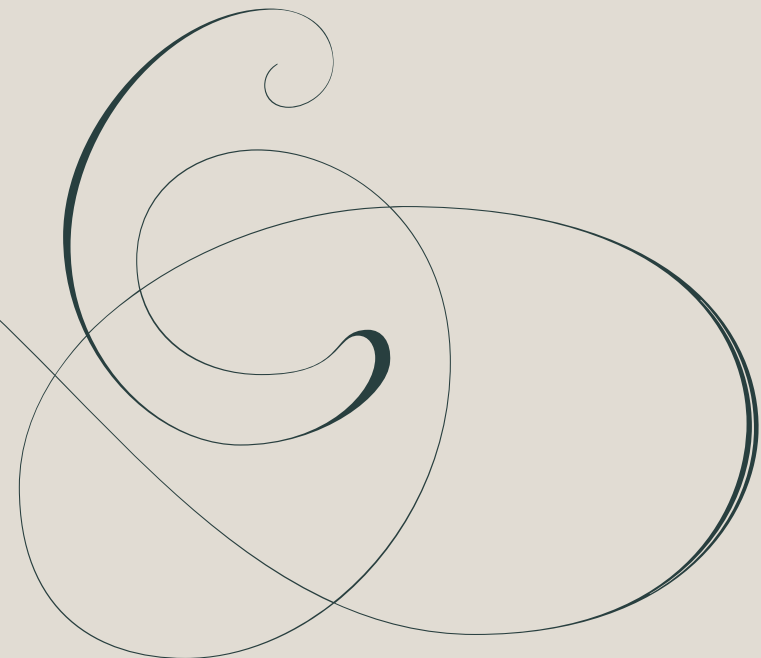
Med et rigt repertoire af nyere dramatik, kan man undre sig over, hvorfor et værk fra 1500-tallet opsættes på Betty Nansen Teatrets moderne scene. Og så alligevel ikke. For som den klichefulde devise lyder: For at forstå nutiden, må du forstå fortiden – således kan du forme fremtiden. Skal vi angribe vor tids urimelige eksklusionsmekanismer, er det altså væsentligt at betragte, hvordan disse har set ud igennem historien - og væsentligt at betragte om vi gentager dem.

Dette og Edward IIs nutidige relevans påpeges af instruktør og teaterdirektør på Betty Nansen Teateret, Elisa Kragerup, i Den Meningsfulde Pause, hvor hun blandt andet ytrer:

”700 år efter har jeg ikke set, at nogen konge eller dronning åbenlyst har udlevet deres homoseksualitet.”

Betyder det, at vi slet ikke er så langt fra middelalderlige magtforståelser og -strukturer? Det kan du overveje i besvarelsen af disse yderligere arbejdsspørgsmål til efter forestillingen:

- Hvordan afspejler Edward II samtids politiske og sociale strukturer? Hvordan kan stykket forstås ud fra den historiske kontekst?
- Hvordan bruges teateret som et redskab til at kommentere samtids politiske situationer?
- Hvordan tror du, publikum i Marlowes tid reagerede på temaerne og handlingen i Edward II? Hvordan kunne stykket have været kontroversielt i den tid?
- Hvilken betydning har Edward II i en nutidig kontekst? Hvordan kan de temaer, der behandles i stykket relateres til moderne diskussioner om køn, magt og identitet?

EKSTRAMATERIALE

- Trailer, billeder og bagom-videoer, hvor instruktør og skuespillere præsenterer forestillingen kan findes [her](#)
- I forbindelse med forestillingen har vi flere events, der blandt andet tæller et Ball. Læs meget mere om dette arrangement [her](#)

